

พัฒนาการฟ้อนบูชาพระธาตุพนม

นายณฤศณินทร์ สาลีพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-1159-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF WORSHIP DANCE AT PRATHATPHANOM

Mr.Naruebodin Saleepun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai Dance

Department of Dance

Faculty of Fine and Applied Arts

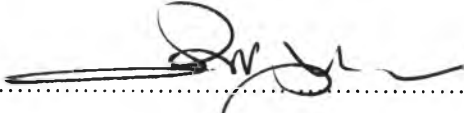
Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-1159-6

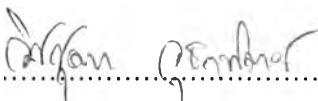
หัวข้อวิทยานิพนธ์	พัฒนาการฟ็อนบูชาพระธาตุพนม
โดย	นายนฤบดีนทร์ สาลีพันธ์
สาขาวิชา	นาฏศิลป์ไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์วิชชุตา วุธาทิตย์

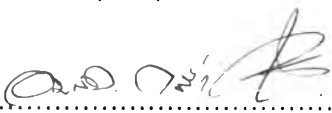
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

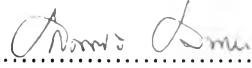

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์วิชชุตา วุธาทิตย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรา กล้าเจริญ)

.....กรรมการ
(อาจารย์สถาพร สนทอง)

นฤปดินทร์ สาลีพันธ์ : พัฒนาการฟ้อนบูชาพระธาตุพนม (DEVELOPMENT OF WORSHIP DANCE AT PRATHATPHANOM) อ.ที่ปรึกษา: อ.วิชชุดา วุราทิตย์, 430 หน้า. ISBN 974-53-1159-6

ฟ้อนบูชาพระธาตุพนมมีกำเนิดเค้าโครงจากตำนานอูรังคันทาน และปรากฏเป็นการฟ้อนในพิธีแห่กองบุญงานเดือนสาม ภายหลังได้ปรับเปลี่ยนเป็นการฟ้อนในรูปแบบเพื่อการบันเทิงในงานเทศกาล ซึ่งทำให้ฟ้อนบูชาพระธาตุพนมเกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา ความสำคัญ วิเคราะห์กระบวนการทำฟ้อน องค์ประกอบนาฏศิลป์ การเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์รูปแบบของฟ้อนอีสานในพิธีบูชาองค์พระธาตุพนม ที่ปรากฏในเทศกาลไหลเรือไฟ จังหวัดนครพนม ซึ่งมีชุดฟ้อนทั้งสิ้นจำนวน 7 ชุด คือ 1.ฟ้อนหางนกยูง 2.ฟ้อนภูไท 3.ฟ้อนไต้ย้อ 4.ฟ้อนตำนานพระธาตุพนม 5.ฟ้อนศรีโคตรบูร 6.ฟ้อนอีสานบ้านเฮา 7.ฟ้อนขันหมากเบ็ง โดยศึกษาจากแถบบันทึกภาพ ภาพถ่าย การสัมภาษณ์บุคคล ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานเทศกาลไหลเรือไฟ พร้อมทั้งร่วมสังเกตการณ์และปฏิบัติการฟ้อนบูชา

ผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าการเปลี่ยนแปลงฟ้อนบูชาพระธาตุพนม มีพัฒนาการ โดยแบ่งตามประวัติความเป็นมาและวัตถุประสงค์ออกเป็น 4 เหตุผล ดังนี้ 1. จากตำนานอูรังคธาตุ 2. ฟ้อนในการแห่กองบุญเดือนสาม 3. ฟ้อนบูชาพระบรมสารีริกธาตุ 4. ฟ้อนบูชาพระธาตุพนมในงานเทศกาลไหลเรือไฟ ทั้งนี้พัฒนาการฟ้อนบูชาพระธาตุพนมในงานเทศกาลไหลเรือไฟ โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลาคือ ช่วงที่ 1. พ.ศ. 2528 - 2529 เป็นกิจกรรมทดลองของยุวสมาคมนครพนม ช่วงที่ 2. พ.ศ. 2530 - 2537 เป็นกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดนครพนมและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ช่วงที่ 3. พ.ศ. 2538 - ปัจจุบัน เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญของงานเทศกาลไหลเรือไฟ นอกจากนั้นยังพบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงของท่าฟ้อน แต่มีการแข่งขันปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอและองค์ประกอบการฟ้อน ทำให้มีความตระการตาเพิ่มมากขึ้น จากความแตกต่างของชุดฟ้อนในพิธีบูชาพระธาตุพนมส่งผลให้เอกลักษณ์การฟ้อนบูชาพระธาตุพนม มีความแตกต่างกันตามรูปแบบของฟ้อนแต่ละชุด ลักษณะท่าฟ้อนในการฟ้อนบูชาพระธาตุพนมแบ่งออกเป็น 6 ประเภทดังนี้ 1.ท่าฟ้อนที่เลียนแบบจากธรรมชาติ 2.ท่าฟ้อนที่มีการเกี่ยวพาราสิ 3.ท่าฟ้อนที่มีการหยิบยืมจากท่าฟ้อนอื่น ๆ 4.ท่าฟ้อนที่มีการปรับปรุงจากท่าฟ้อนเดิม 5.ท่าฟ้อนที่มีการดัดตามบทประพันธ์ 6.ท่าฟ้อนที่เป็นการบูชาสิ่งศักดิ์

นาฏศิลป์เป็นศิลปวัฒนธรรมที่มีการสืบสานจากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่ารูปแบบการนำเสนองานฟ้อนบูชาพระธาตุพนมน่าจะมีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย เพื่อให้เป็นที่นิยมของผู้ชมหรือผู้ร่วมงานไม่ว่าจะเป็น องค์ประกอบการฟ้อน ซึ่งอาจมีการเพิ่มจำนวนชุดฟ้อนมากขึ้นจากปัจจุบัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการที่จัดงานในแต่ละปี

งานวิจัยฉบับนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการบันทึกประวัติศาสตร์การฟ้อนบูชาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่พัฒนาเป็นการฟ้อนเพื่อการท่องเที่ยว ตลอดจนสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอีสานตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม อันเป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนาฟ้อนอีสาน ต่อไปในอนาคต

ภาควิชา นาฏศิลป์

สาขาวิชา นาฏศิลป์ไทย

ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

วิชชุดา วุราทิตย์

##4686863135 : MAJOR THAI DANCE

KEY WORD : DEVELOPMENT OF WORSHIP DANCE AT PRATHATPHANOM

NOKHONPHANOM PROVINCE MERIT – CERAMONY IN FEBRUARY BUDDLIST,
CEREMONY LAI RUR-FAI FESTIVAL,HANG-NOK-TUNG (PEACOCK) DANCE, PU-THAI
DANCE, THAI-YOR DANCE, THAM-NAN-PA-THAT-PHA-NOM DANCE, I-SARN-BAN-HAO
DANCE, KUN-MARK-BEANG DANCE.

NARUEBODIN SALEEPUN: DEVELOPMENT OF WORSHIP DANCE AT PRATHATPHANOM :
THESIS ADVISOR: VIJJUTA VUDHATIYA.430 PP ISBN 974-53 –1159-6

Worship Dance at Prathatphanom originated from the legend of Urangkahitan story and first appeared in a making – merit ceremony in February Later, there was a process of changes and development in dances which were gradually based on fun and entertainment.

The objective of this research is to study the origin of the dance, its importance, to analyse its procedures and its artistic elements worship Dance at Prathatphanom. The worship dance annually held on the occasion of Lai-Rur-Fai festival mainly consists of 7 dances : Hang-nok-yung (Peacock) Dance, Pu-thai Dance, Thai-yor Dance , Tham-nan-pa-that-pha-nom Dance, I-sarn-ban-hao Dance, Kun-mark-beang Dance. The research data was collected from tape recording, photography, interviews, and observation.

Regarding to this research we can summarize the development of Prathatphanom Worship Dance into 4 elements : the legend of Urangkathatr, The making-merit parade dance in February, Saririkhatat worship dance and Phathatphanom worship dance in Lai-Rur-Fai festival. However, the development of the last dance is divided into 3 periods : 1) 2528 B.E-2529 B.E. (this trial festival organized by Nakomphanom Youth Foundation 2) 2530 B.E. –2537 B.E. (this festival supported by the province and Thailand Tourism office 3) 2538 B.E. up to now (the festival becomes the traditional festival of the province.This brought a big change as there were a lot of new acts and procedures which always consist of 6 factors: the nature imitation, going on the pull, borrowing from other dances, adaptation of old acts, the interpretation of the composition into acts and acts expressing the worship.

The researcher believes that the development of this artistic reservation depends on the age and popularity.

This research would be one of the database on worship dance and reflection of Isarn cultural and traditional change.

Department Dance

Field of study Thai Dance

Academic year 2005.

Student's signature.....

Dance Advisor's signature.....

Vijiuta Vudhadiya

กิตติกรรมประกาศ

กราบนมัสการองค์พระธาตุพนมอันเป็นศูนย์รวมใจของชาวพุทธแห่งลุ่มน้ำของ
ข้าพระธาตุพนม นายนฤปดิษฐ์ สาลีพันธ์ สามารถทำงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยบารมี
ขององค์พระธาตุพนม

ขอขอบคุณครอบครัวสาลีพันธ์ทุกครั้งที่ต้อง ทุกครั้งที่เหนื่อย ทุกครั้งที่สิ้นหวัง ทุกครั้งที่
มีปัญหา ไม่มีครั้งใดที่ไม่คิดถึงบ้านของเรา ครอบครัวของเรา

กราบของพระคุณศูนย์วัฒนธรรมบ้านภูไทอำเภอเรณูนครที่สอนกฎปณญญาของชาวภูไท
อย่างเต็มภาคภูมิ โดยเฉพาะคุณคนแรกของคุณข้าพเจ้าอาจารย์ชัยบดินทร์ สาลีพันธ์ที่คอยอบรมสั่งสอน
ด้วยดีเสมอมา

กราบขอพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน คณาจารย์สาขานาฏศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษา
อาจารย์วิชชุตตา วุฑฒิตย์ ที่อดทนกับนิสิตคนนี้อย่างตลอด อาจารย์อนุกุล โรจนสุขสมบูรณ์
ที่คอยแนะนำ อาจารย์สุพรรณิ บุญเพ็ง ที่คอยห่วงใย

กราบขอบคุณ ท่านอาจารย์นนทิวรรณ จันทนะพะลิน คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
อาจารย์พิรพงศ์ เสนไส รองคณบดี ที่สนับสนุนในด้านการศึกษา คณาจารย์กลุ่มสาขาวิชา
ศิลปการแสดง คณาจารย์และนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน

ขอพระคุณพี่สาวที่แสนดี พี่สุภาพร คำบูชา พี่ปรารณา จุลศิริวัฒนวงศ์ ที่คอยช่วยเหลือ
น้องคนนี้อย่างมากเสมอมา ขอพระคุณ ครูเปาะ ที่คอยช่วยเหลือ ถามข่าวคราวมาโดยตลอดเวลา
ขอบคุณน้องสาว ที่แสนดี นางสาวดุริยาพร สาลีพันธ์ ขอขอบคุณ ครูป้อม พี่มอญ พี่เอก แอน
หน่อง พี่ฟิล์ม โอ ปิงปอง พี่เกิด น้องปอ น้องกร เพื่อน ๆ ม. 6/1 และอีกหลายคนที่ไม่อาจ
เอยนามที่คอยให้ความช่วยเหลือและกำลังใจเสมอมา

กราบขอพระคุณชาวจังหวัดนครพนม และคณะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในงานเทศกาล
ไหลเรือไฟทุกท่าน ที่ทำให้เกิดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น

สุดท้ายกราบขอพระคุณอาจารย์สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ผู้ต่อ ยอดองค์ความรู้ให้แก่
ลูกศิษย์คนนี้ด้วยดีเสมอมา ทุกคำสอนผมจะจดจำไปปฏิบัติและต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ฐ
สารบัญแผนผัง.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์การวิจัย	5
3. ขอบเขตการวิจัย.....	5
4. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	5
5. คำนียามศัพท์.....	12
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
2 ประวัติการฟ้องในพิธีบูชาพระธาตุพนม.....	15
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดนครพนม.....	15
2. ประวัติพระธาตุพนม.....	19
3. ความเชื่อความศรัทธาของชาวอีสานต่อองค์พระธาตุพนม	21
4. ความเป็นมาของการฟ้องบูชาพระธาตุพนม.....	22
5. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการฟ้องบูชาพระธาตุพนม	53
สรุปท้ายบทที่ 2.....	54
3 การฟ้องบูชาพระธาตุพนม	59
1. ฟ้องทางนกยูง	60
1. ประวัติการฟ้องทางนกยูง.....	60
2. องค์ประกอบการฟ้องทางนกยูง.....	61

บทที่	หน้า
1. ผู้เพื่อน.....	61
2. รูปแบบการนำเสนอ.....	62
3. อุปกรณ์การเพื่อน.....	65
4. การแต่งกายประกอบการเพื่อน.....	67
5. ดนตรีประกอบการเพื่อน.....	69
6. ลำดับท่าเพื่อน.....	72
7. การแปรแถว.....	73
3. ทำเพื่อนหางนกยูง.....	79
2. เพื่อนภูไทเรณูนคร.....	92
1. ประวัติการเพื่อนภูไทเรณูนคร.....	92
2. องค์ประกอบการเพื่อนภูไทเรณูนคร.....	96
1. ผู้เพื่อน.....	96
2. รูปแบบการนำเสนอ.....	97
3. การแต่งกายประกอบการเพื่อน.....	101
4. ดนตรีประกอบการเพื่อน.....	104
5. ลำดับท่าเพื่อน.....	105
6. การแปรแถว.....	107
3. ทำเพื่อนภูไทเรณูนคร.....	113
3. เพื่อนไทญ้อ.....	129
1. ประวัติการเพื่อนไทญ้อ.....	129
2. องค์ประกอบของการเพื่อนไทญ้อ.....	130
1. ผู้เพื่อน.....	130
2. รูปแบบการนำเสนอ.....	130
3. อุปกรณ์การเพื่อน.....	134
4. การแต่งกายประกอบการเพื่อน.....	134
5. ดนตรีประกอบการเพื่อน.....	137
6. ลำดับท่าเพื่อน.....	138
7. การแปรแถว.....	139

บทที่	หน้า
3. ทำเพื่อน ไทญ้อ	145
4. เพื่อนตำนานพระธาตุพนม.....	154
1. ประวัติของตำนานพระธาตุพนม.....	154
2. องค์ประกอบของการเพื่อนตำนานพระธาตุพนม.....	154
1. ผู้เพื่อน.....	154
2. รูปแบบการนำเสนอ.....	154
3. การแต่งกายประกอบการเพื่อน	157
4. คนตรีประกอบการเพื่อน.....	160
5. ลำดับทำเพื่อน	162
6. การแปรแถว.....	162
3. ทำเพื่อนตำนานพระธาตุพนม	166
5. เพื่อนศรีโคตรบูรณ์	214
1. ประวัติของเพื่อนศรีโคตรบูร	214
2. องค์ประกอบของการเพื่อนศรีโคตรบูร.....	214
1. ผู้เพื่อน.....	214
2. รูปแบบการนำเสนอ.....	215
3. การแต่งกายประกอบการเพื่อน	220
4. คนตรีประกอบการเพื่อน.....	222
5. ลำดับทำเพื่อน	222
6. การแปรแถว.....	223
3. ทำเพื่อนศรีโคตรบูร	228
6. เพื่อนอีสานบ้านเฮา.....	239
1. ประวัติของเพื่อนอีสานบ้านเฮา.....	239
2. องค์ประกอบของการเพื่อนอีสานบ้านเฮา.....	239
1. ผู้เพื่อน.....	239
2. รูปแบบการนำเสนอ.....	240
3. การแต่งกายประกอบการเพื่อน	243
4. คนตรีประกอบการเพื่อน.....	243

บทที่	หน้า
5. ลำดับทำเพื่อน	244
6. การแปรแถว.....	244
3. ทำเพื่อนอีสานบ้านเฮา.....	244
7. เพื่อนชั้นหมากเบ็ง.....	252
1. ประวัติของเพื่อนชั้นหมากเบ็ง	252
2. องค์ประกอบของการเพื่อนอีสานบ้านเฮา	252
1. ผู้เพื่อน.....	252
2. รูปแบบการนำเสนอ.....	253
3. อุปกรณ์การเพื่อน.....	253
4. การแต่งกายประกอบการเพื่อน	256
5. คนตรีประกอบการเพื่อน.....	261
6. ลำดับทำเพื่อน	263
7. การแปรแถว.....	263
3. ทำเพื่อนชั้นหมากเบ็ง	268
8. วิเคราะห์ลักษณะการคัดเลือกผู้เพื่อนในการเพื่อนบูชาพระธาตุพนม.....	293
9. วิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายนาฏยศิลป์อีสาน	293
10. วิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายการเพื่อนบูชาพระธาตุพนม	294
11. วิเคราะห์ลักษณะการเปลี่ยนแปลงคนตรีการเพื่อนบูชาพระธาตุพนม.....	294
12. วิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ	295
13. วิเคราะห์ลักษณะการแปรแถว.....	295
14. วิเคราะห์แผนผังเวที.....	296
สรุปท้ายบทที่ 3.....	300
4 วิเคราะห์การเพื่อนที่ปรากฏในเพื่อนบูชาพระธาตุพนม	305
1. ลักษณะการใช้ร่างกายเพื่อนหางนกยูง.....	305
1. ลักษณะการใช้มือ.....	305
2. ลักษณะการใช้แขน	307
3. ลักษณะการใช้ตัว.....	309

บทที่	หน้า
4. ลักษณะการใช้เท้า.....	309
5. วิเคราะห์ลักษณะท่าพ้องหางนกยูง.....	311
2. ลักษณะการใช้ร่างกายพ้องภูไทเรณูนคร.....	312
1. ลักษณะการใช้มือ.....	312
2. ลักษณะการใช้แขน.....	319
3. ลักษณะการใช้ตัว.....	320
4. ลักษณะการใช้เท้า.....	322
5. วิเคราะห์ลักษณะท่าพ้องภูไทเรณูนคร.....	327
3. ลักษณะการใช้ร่างกายพ้องไถญ้อ.....	332
1. ลักษณะการใช้มือ.....	334
2. ลักษณะการใช้แขน.....	334
3. ลักษณะการใช้ตัว.....	335
4. ลักษณะการใช้เท้า.....	337
5. วิเคราะห์ลักษณะท่าพ้องไถญ้อ.....	338
4. ลักษณะการใช้ร่างกายพ้องตำนานพระธาตุพนม.....	339
1. ลักษณะการใช้มือ.....	339
2. ลักษณะการใช้แขน.....	341
3. ลักษณะการใช้ตัว.....	342
4. ลักษณะการใช้เท้า.....	343
5. วิเคราะห์ลักษณะท่าพ้องตำนานพระธาตุพนม.....	344
5. ลักษณะการใช้ร่างกายพ้องศรีโคตรบูร.....	345
1. ลักษณะการใช้มือ.....	345
2. ลักษณะการใช้แขน.....	346
3. ลักษณะการใช้ตัว.....	346
4. ลักษณะการใช้เท้า.....	347
5. วิเคราะห์ลักษณะท่าพ้องศรีโคตรบูร.....	348
6. ลักษณะการใช้ร่างกายพ้องอีสานบ้านเฮา.....	349
1. ลักษณะการใช้มือ.....	349

บทที่	หน้า
2. ลักษณะการใช้แขน	349
3. ลักษณะการใช้ตัว	350
4. ลักษณะการใช้เท้า	350
5. วิเคราะห์ลักษณะท่าพ้อนอีสานบ้านเฮา	350
7. ลักษณะการใช้ร่างกายพ้อนขันหมากเบ็ง	351
1. ลักษณะการใช้มือ	351
2. ลักษณะการใช้แขน	356
3. ลักษณะการใช้ตัว	356
4. ลักษณะการใช้เท้า	356
5. วิเคราะห์ลักษณะท่าพ้อนขันหมากเบ็ง	357
8. วิเคราะห์ลักษณะท่าพ้อนในพิธีบูชาพระธาตุพนม	358
9. การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของการพ้อนบูชาพระธาตุพนม	360
10. วิเคราะห์ปัจจัยการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงการพ้อนบูชาพระธาตุพนม	361
11. วิเคราะห์ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงการพ้อนบูชาพระธาตุพนม	361
12. สรุปวิเคราะห์ปัจจัยการส่งเสริมเปลี่ยนแปลงการพ้อนบูชาพระธาตุพนม	365
สรุปท้ายบทที่ 4	372
5. สรุปผลและข้อเสนอแนะ	376
รายการอ้างอิง	394
ภาคผนวก	397
ภาคผนวก ก ประมวลภาพพิธีพ้อนบูชาพระธาตุพนม	398
ภาคผนวก ข ประวัติการไหลเรือไฟ	411
รายการอ้างอิงภาคผนวก ข	428
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	430

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1. องค์พระธาตุพนม พ.ศ. 2483 - 2484	20
2. การพ่อนไทควน พ.ศ. 2548	24
3. การพ่อนภูไทเรณูนคร พ.ศ. 2548.....	25
4. พ่อนเชิงภูไท จ. สกลนคร	26
5. รำย่าโม จ. นครราชสีมา	27
6. รำบายศรีสมโภช จ. ร้อยเอ็ด.....	28
7. แห่อังกฤษ จ. อุครธานี.....	29
8. รำกลองยาว จ. ขอนแก่น.....	30
9. รำพนมรุ้ง จ. บุรีรัมย์.....	31
10. รำชัยภูมิ จ. ชัยภูมิ	32
11. เชิงเรือยาว จ. หนองคาย.....	33
12. เชิงเมืองยศ จ. ยโสธร.....	34
13. รำแคน จ. อุบลราชธานี	35
14. รำโป่งกลาง จ. กาฬสินธุ์.....	36
15. รำภูไทเรณูนคร จ. นครพนม.....	37
16. รำสาคูดีพระธาตุพนม จ. นครพนม	38
17. การพ่อนรุ่ม จ. มหาสารคาม.....	39
18. การพ่อนอีสานบ้านเฮาในพิธีพ่อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2548	44
19. การพ่อนหางนกยูงในพิธีพ่อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2535.....	63
20. การพ่อนหางนกยูงในพิธีพ่อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2546.....	64
21. อุปกรณ์ที่ใช้ในพ่อนหางนกยูง.....	65
22. ชื่อหางนกยูง	66
23. การแต่งกายชุดพ่อนหางนกยูง พ.ศ. 2528 - 2535	67
24. การแต่งกายชุดพ่อนหางนกยูง พ.ศ. 2536 - 2546.....	68
25. ทำพ่อนหางนกยูง ท่านกยูงร้อน	79
26. ทำพ่อนหางนกยูง ท่านกยูงรำแพน 1.....	80
27. ทำพ่อนหางนกยูง ท่านกยูงรำแพน 2.....	70

ภาพประกอบ	หน้า
28. ทำพ็อนหางนกยูง ทำนกยูงรำแพน 3.....	80
29. ทำพ็อนหางนกยูง ทำรำแพนปีกหลัก 1.....	81
30. ทำพ็อนหางนกยูง ทำรำแพนปีกหลัก 2.....	81
31. ทำพ็อนหางนกยูง ทำไหว้ครุ 1.....	82
32. ทำพ็อนหางนกยูง ทำไหว้ครุ 2.....	83
33. ทำพ็อนหางนกยูง ทำไหว้ครุ 3.....	83
34. ทำพ็อนหางนกยูง ทำไหว้ครุ 4.....	83
35. ทำพ็อนหางนกยูง ทำขลุ่ยพิสมัย.....	84
36. ทำพ็อนหางนกยูง ทำขลุ่ยพ็อนหาง 1.....	85
37. ทำพ็อนหางนกยูง ทำขลุ่ยพ็อนหาง 2.....	85
38. ทำพ็อนหางนกยูง ทำขลุ่ยพ็อนหาง 3.....	85
39. ทำพ็อนหางนกยูง ทำปีกหลักกอดซุ้ม 1.....	86
40. ทำพ็อนหางนกยูง ทำปีกหลักกอดซุ้ม 2.....	86
41. ทำพ็อนหางนกยูง ทำขลุ่ยร้ายไม้ 1.....	87
42. ทำพ็อนหางนกยูง ทำขลุ่ยร้ายไม้ 2.....	87
43. ทำพ็อนหางนกยูง ทำขลุ่ยร้ายไม้ 3.....	87
44. ทำพ็อนหางนกยูง ทำขลุ่ยกะสันคู่ 1.....	88
45. ทำพ็อนหางนกยูง ทำขลุ่ยกะสันคู่ 2.....	88
46. ทำพ็อนหางนกยูง ทำรำแพนซุ้ม.....	89
47. ทำพ็อนหางนกยูง ทำปีดริ่งควาน 1.....	90
48. ทำพ็อนหางนกยูง ทำปีดริ่งควาน 2.....	90
49. ทำพ็อนหางนกยูง ทำปีดริ่งควาน 3.....	90
50. ทำพ็อนหางนกยูง ทำนกยูงเห็นฟ้า 1.....	91
51. ทำพ็อนหางนกยูง ทำนกยูงเห็นฟ้า 2.....	91
52. พ็อนภูไทเรณูนคร พ.ศ. 2537.....	98
53. ภูไทเรณูนคร พ.ศ. 2546.....	99
54. การแต่งกายพ็อนภูไทเรณูนคร.....	100
55. การแต่งหน้าชายพ็อนภูไทเรณูนคร 1.....	102

ภาพประกอบ	หน้า
56. การแต่งหน้าชายพ็อนญัไทรณนุคร 2.....	102
57. การปะแป้งแขน.....	103
58. ชุ่มคนตรีประกอบพิธีพ็อนบุชาพระธาตุนม 104	104
59. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำเตรียม (ทำโยก) 1	113
60. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำเตรียม (ทำโยก) 2	113
61. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำนกระสาบินเลียบหาด	114
62. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำรำเปลิน	115
63. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำกาเด็นก้อนจีไถ 1	116
64. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำกาเด็นก้อนจีไถ 2	116
65. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำกาเด็นก้อนข้าวเย็น 1	117
66. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำกาเด็นก้อนข้าวเย็น 2	117
67. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำสายเตี้ยลง 1.....	118
68. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำสายเตี้ยลง 2.....	118
69. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำถววยพระยาแพน	119
70. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำเสื่อชมหมอก 1	120
71. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำเสื่อชมหมอก 2	120
72. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำเสื่อออกเหล่า	121
73. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำตบผาบปราบมาร 1.....	122
74. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำตบผาบปราบมาร 2.....	122
75. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำรำชวาน	123
76. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำจรเข้ฟาดหาง	124
77. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำบุชายัญ 1	125
78. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำบุชายัญ 2	125
79. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำบุชายัญ 3	126
80. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำรำเกี้ยว 1	127
81. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำรำเกี้ยว 2.....	127
82. ทำพ็อนญัไทรณนุคร ทำลมพัดพร้าว	128
83. การพ็อนไทรณนุคร พ.ศ. 2536	131

ภาพประกอบ	หน้า
84. การพ็อนไต้ญ้อ พ.ศ. 2546	132
85. ขบวนแห่พิธิพ็อนบุชาพระธาตุพนม ในชุดพ็อนไต้ญ้อ พ.ศ. 2546	134
86. แต่งกายชุดพ็อนไต้ญ้อ พ.ศ. 2530 - 2533.....	135
87. การแต่งกายชุดพ็อนไต้ญ้อ พ.ศ. 2534 - 2546	136
88. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำเจิญกันเที้ยว	145
89. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำเกี้ยวพาราสี	146
90. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำอาย - หยอกสาว.....	147
91. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำนั่งลงเตรียมไหว้พระธาตุ.....	148
92. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำไหว้พระธาตุ 1	149
93. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำไหว้พระธาตุ 2	149
94. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำเตรียมสร้งน้ำพระ 1	150
95. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำเตรียมสร้งน้ำพระ 2	151
96. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำเตรียมสร้งน้ำพระ 3	151
97. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำนั่งล้อมวง-คู่เอกหยอกล้อยกัน.....	152
98. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำสาคน้ำ 1.....	153
99. ทำพ็อนไต้ญ้อ ทำสาคน้ำ 2	153
100. การพ็อนตำนานพระธาตุพนม พ.ศ. 2535	155
101. การพ็อนตำนานพระธาตุพนม พ.ศ. 2546	156
102. การแต่งกายการพ็อนบุชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2530 - 2536.....	157
103. การแต่งกายการพ็อนบุชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2537 - 2542.....	158
104. การแต่งกายการพ็อนบุชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2543 - 2546.....	159
105. คนตรีที่ใช้ในการพ็อนตำนานพระธาตุพนม	162
106. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 1	166
107. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 2	167
108. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 3	168
109. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 4	169
110. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 5.....	170
111. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 6.....	171

ภาพประกอบ	หน้า
112. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 7.....	172
113. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 8.....	173
114. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 9.....	174
115. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 10.....	175
116. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 11.....	176
117. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 12.....	177
118. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 13.....	178
119. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 14.....	179
120. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 15.....	180
121. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 16.....	181
122. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 17.....	182
123. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 18.....	183
124. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 19.....	184
125. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 20.....	185
126. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 21.....	186
127. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 22.....	187
128. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 23.....	188
129. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 24.....	189
130. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 25.....	190
131. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 26.....	191
132. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 27.....	192
133. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 28.....	193
134. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 29.....	194
135. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 30.....	195
136. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 31.....	196
137. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 32.....	197
138. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 33.....	198
139. ทำพ็อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 34.....	199

ภาพประกอบที่	หน้า
140. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 35.....	200
141. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 36.....	201
142. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 37.....	202
143. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 38.....	203
144. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 39.....	204
145. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 40.....	205
146. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 41.....	206
147. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 42.....	207
148. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 43.....	208
149. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 44.....	209
150. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 45.....	210
151. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 46.....	211
152. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 47.....	212
153. ทำพื่อนตำนานพระธาตุพนม ทำ 48.....	213
154. การพื่อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2535	216
155. การพื่อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2546.....	218
156. การแต่งกายชุดพื่อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2528 - 2537	220
157. การแต่งกายชุดพื่อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2538 - 2546	221
158. ระเบบว่นทำพื่อนศรีโคตรบูร ทำที่ 1.....	228
159. ระเบบว่นทำพื่อนศรีโคตรบูร ทำที่ 2.....	229
160. ระเบบว่นทำพื่อนศรีโคตรบูร ทำที่ 3 . 1.....	230
161. ระเบบว่นทำพื่อนศรีโคตรบูร ทำที่ 3 . 2.....	230
162. ระเบบว่นทำพื่อนศรีโคตรบูร ทำที่ 4.....	231
163. ระเบบว่นทำพื่อนศรีโคตรบูร ทำที่ 5.....	232
164. ระเบบว่นทำพื่อนศรีโคตรบูร ทำที่ 6.1.....	233
165. ระเบบว่นทำพื่อนศรีโคตรบูร ทำที่ 6.2.....	233
166. ระเบบว่นทำพื่อนศรีโคตรบูร ทำที่ 6.3.....	233
167. ระเบบว่นทำพื่อนศรีโคตรบูร ทำที่ 7.....	234

ภาพประกอบที่	หน้า
168. กระบวนท่าพ็อนศรีโคตรบูร ท่าที่ 8.1.....	235
169. กระบวนท่าพ็อนศรีโคตรบูร ท่าที่ 8.2.....	235
170. กระบวนท่าพ็อนศรีโคตรบูร ท่าที่ 9.....	236
171. กระบวนท่าพ็อนศรีโคตรบูร ท่าที่ 10.1.....	237
172. กระบวนท่าพ็อนศรีโคตรบูร ท่าที่ 10.2.....	237
173. กระบวนท่าพ็อนศรีโคตรบูร ท่าที่ 11.....	238
174. การพ็อนอีสานบ้านเฮา พ.ศ. 2530 - 2537	240
175. การพ็อนอีสานบ้านเฮา พ.ศ. 2538 - 2546	242
176. กระบวนท่าพ็อนอีสานบ้านเฮา ท่าที่ 1	244
177. กระบวนท่าพ็อนอีสานบ้านเฮา ท่าที่ 2	245
178. กระบวนท่าพ็อนอีสานบ้านเฮา ท่าที่ 3	246
179. กระบวนท่าพ็อนอีสานบ้านเฮา ท่าที่ 4.1	247
180. กระบวนท่าพ็อนอีสานบ้านเฮา ท่าที่ 4.2	247
181. กระบวนท่าพ็อนอีสานบ้านเฮา ท่าที่ 5.1	248
182. กระบวนท่าพ็อนอีสานบ้านเฮา ท่าที่ 5.2	248
183. กระบวนท่าพ็อนอีสานบ้านเฮา ท่าที่ 6.....	249
184. กระบวนท่าพ็อนอีสานบ้านเฮา ท่าที่ 7.1	250
185. กระบวนท่าพ็อนอีสานบ้านเฮา ท่าที่ 7.2	250
186. กระบวนท่าพ็อนอีสานบ้านเฮา ท่าที่ 8	251
187. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในพ็อนชั้นหมากเบ็ง.....	253
188. ชั้นหมากเบ็ง.....	254
189. ซ่อหางนกงูง	254
190. รุ้งใช้ประกอบในการพ็อนชั้นหมากเบ็ง.....	255
191. การแต่งกายการพ็อนชั้นหมากเบ็ง	256
192. การแต่งกายผู้ถือช้อนกูงและผู้ถือธง	257
193. การพ็อนชั้นหมากเบ็ง พ.ศ. 2546	258
194. การแต่งกายผู้พ็อนหมากเบ็ง	259
195. การแต่งกายผู้พ็อนประกอบ	260

ภาพประกอบที่	หน้า
196. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 1.1.....	268
197. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 1.2.....	268
198. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 1.3.....	268
199. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 2.....	269
200. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 3.....	270
201. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 4.1.....	271
202. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 4.2.....	271
203. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 5.....	272
204. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 6.1.....	273
205. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 6.2.....	273
206. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 6.3.....	274
207. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 7.1.....	275
208. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 7.2.....	276
209. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 7.3.....	276
210. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 8.1.....	277
211. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 8.2.....	277
212. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 8.3.....	277
213. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 9.1.....	278
214. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 9.2.....	278
215. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 10.1.....	279
216. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 10.2.....	279
217. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 11.1.....	280
218. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 11.2.....	280
219. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 11.3.....	281
220. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 11.4.....	281
221. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 12.1.....	282
222. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 12.2.....	283
223. กระทบทำฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ทำที่ 13.1.....	283

ภาพประกอบ	หน้า
224. กระบวนท่าฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ท่าที่ 13.2.....	283
225. กระบวนท่าฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ท่าที่ 14.1.....	284
226. กระบวนท่าฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ท่าที่ 14.2.....	284
227. กระบวนท่าฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ท่าที่ 14.3.....	285
228. กระบวนท่าฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ท่าที่ 14.4.....	285
229. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 1	286
230. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 2	287
231. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 3	287
232. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 4	287
233. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 5	288
234. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 6	288
235. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 7	289
236. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 8	289
237. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 9	290
238. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 10	290
239. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 11	291
240. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 12	291
241. ทำนองสรภัญญะ (อีสาน) ท่าที่ 13	291
242. คนตรีลายเมฆงูต่อมคอก ท่าที่ 1	292
243. คนตรีลายเมฆงูต่อมคอก ท่าที่ 2.....	292
244. คนตรีลายเมฆงูต่อมคอก ท่าที่ 3.....	292
245. ลักษณะการจับหางนกยูงแบบที่ 1.....	306
246. ลักษณะการจับหางนกยูงแบบที่ 2.....	306
247. การใช้แขนฟ้อนหางนกยูงแบบที่ 2.....	307
248. การใช้แขนฟ้อนหางนกยูงแบบที่ 3.....	308
249. การใช้แขนฟ้อนหางนกยูงแบบที่ 4	309
250. การใช้ตัวฟ้อนหางนกยูง แบบที่ 1	309
251. การใช้ตัวฟ้อนหางนกยูง แบบที่ 2.....	309

ภาพประกอบ	หน้า
252. ลักษณะการขำเท้าของฟ็อนหางนกยูง	310
253. ลักษณะการใช้เท้าวางหลังของฟ็อนหางนกยูง	310
254. ท่าฟ็อนภูไทเรณูนคร ท่าการใช้มือแบบที่ 1 ฝ่ายหญิง	313
255. ท่าฟ็อนภูไทเรณูนคร ท่าการใช้มือแบบที่ 2 ฝ่ายหญิง	313
256. ท่าฟ็อนภูไทเรณูนคร ท่าการใช้มือแบบที่ 3 ฝ่ายหญิง	314
257. ท่าฟ็อนภูไทเรณูนคร ท่าการใช้มือแบบที่ 1 ฝ่ายชาย	314
258. ท่าฟ็อนภูไทเรณูนคร ท่าการใช้มือแบบที่ 2 ฝ่ายชาย	315
259. ท่าฟ็อนภูไทเรณูนคร ท่าการใช้มือแบบที่ 3 ฝ่ายชาย	315
260. ท่าฟ็อนภูไทเรณูนคร ท่าการใช้มือแบบที่ 4 ฝ่ายชาย	316
261. ท่าฟ็อนภูไทเรณูนคร ท่าการใช้มือแบบที่ 5 ฝ่ายชาย	316
262. ท่าฟ็อนภูไทเรณูนคร ท่าการใช้มือแบบที่ 6 ฝ่ายชาย	317
263. ท่าฟ็อนภูไทเรณูนคร ท่าการใช้มือแบบที่ 7 ฝ่ายชาย	318
264. ลักษณะการใช้เท้าหลังมือออกในกระบวนท่าฟ็อนภูไทเรณูนคร	319
265. ลักษณะการใช้ลำตัวผู้ฟ็อนฝ่ายหญิง แบบที่ 1	320
266. ลักษณะการใช้ลำตัวผู้ฟ็อนภูไทเรณูนคร	321
267. ลักษณะการใช้ลำตัวผู้ฟ็อนฝ่ายชาย	322
268. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายหญิง 1	323
269. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายหญิง 2	323
270. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายหญิง 3	323
271. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายหญิง 4	323
272. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายหญิง 5	323
273. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายหญิง 6	323
274. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายหญิง 7	324
275. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายชาย 1	325
276. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายชาย 2	326
277. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายชาย 3	326
278. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายชาย 4	326
279. ลักษณะการใช้เท้าฟ็อนภูไทเรณูนครฝ่ายชาย 5	327

ภาพประกอบที่	หน้า
280. ลักษณะการใช้เท้าฟ้อนภูไทเรณูนครฝ่ายชาย 6.....	327
281. การใช้มือฟ้อนไทญ้อ 1.....	332
282. การใช้มือฟ้อนไทญ้อ 2.....	332
283. การใช้มือฟ้อนไทญ้อ 3.....	333
284. การใช้มือฟ้อนไทญ้อ 4.....	333
285. การใช้มือฟ้อนไทญ้อ 5.....	333
286. การใช้มือฟ้อนไทญ้อ 6.....	333
287. การใช้มือฟ้อนไทญ้อ 7.....	334
288. การใช้ตัวฟ้อนไทญ้อ 1 ฝ่ายหญิง.....	335
289. การใช้ตัวฟ้อนไทญ้อ 2 ฝ่ายหญิง.....	336
290. การใช้ตัวฟ้อนไทญ้อ 1 ฝ่ายชาย.....	336
291. การใช้ตัวฟ้อนไทญ้อ 2 ฝ่ายชาย.....	336
292. การใช้เท้าฟ้อนไทญ้อ 1.....	337
293. การใช้เท้าฟ้อนไทญ้อ 2.....	337
294. การใช้เท้าฟ้อนไทญ้อ 3.....	337
295. การใช้เท้าฟ้อนไทญ้อ 4.....	337
296. การใช้เท้าฟ้อนไทญ้อ 5.....	338
297. การใช้เท้าฟ้อนไทญ้อ 6.....	338
298. การใช้มือในการฟ้อนตำนานพระธาตุพนม 1.....	340
299. การใช้มือในการฟ้อนตำนานพระธาตุพนม 2.....	340
300. การใช้มือในการฟ้อนตำนานพระธาตุพนม 3.....	341
301. การใช้แขนในการฟ้อนตำนานพระธาตุพนม.....	342
302. การใช้ตัวในการฟ้อนตำนานพระธาตุพนม.....	343
303. การใช้มือฟ้อนศรีโคตรบูร.....	345
304. การใช้ตัวฟ้อนศรีโคตรบูร.....	347
305. การใช้มือฟ้อนขันหมากเบ็ง ท่าที่ 1.....	351
306. การใช้มือฟ้อนขันหมากเบ็ง ท่าที่ 2.....	352
307. การใช้มือฟ้อนขันหมากเบ็ง ท่าที่ 3.....	352

ภาพประกอบที่	หน้า
308. การใช้มือฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ท่าที่ 4.....	353
309. การใช้มือฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ท่าที่ 5.....	354
310. การใช้มือฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ท่าที่ 6.....	355
311. การใช้มือฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ท่าที่ 7.....	355
312. เวทีที่ทำการแสดงฟ้อนบูชาพระธาตุพนม.....	399
313. ต้นผึ้ง.....	399
314. ผู้ฟ้อนกำลังทำการฟ้อนขบวนแห่เครื่องบูชา.....	400
315. ผู้ฟ้อนกำลังทำการฟ้อนขบวนแห่เครื่องบูชา.....	400
316. ผู้ฟ้อนกำลังทำการฟ้อนขบวนแห่เครื่องบูชา.....	401
317. ผู้ฟ้อนกำลังทำการนั่งรอประธาน.....	401
318. เครื่องบูชาพระธาตุพนม.....	402
319. ฟ้อนตำนานพระธาตุพนม พ.ศ. 2546.....	402
320. ฟ้อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2546.....	403
321. ฟ้อนภูไทเรณู ในพิธีฟ้อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2546.....	403
322. ฟ้อนตำนานพระธาตุพนมในพิธีฟ้อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2546.....	404
323. ฟ้อนไทย้อ ในพิธีฟ้อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2546 ท่าที่ 1.....	404
324. ฟ้อนไทย้อ ในพิธีฟ้อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2546 ท่าที่ 2.....	405
325. ฟ้อนชั้นหมากเบ็ง ในพิธีฟ้อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2546.....	405
326. ฟ้อนอีสานบ้านเฮา ในพิธีฟ้อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2546 ท่าที่ 1.....	406
327. ฟ้อนอีสานบ้านเฮา ในพิธีฟ้อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2546 ท่าที่ 2.....	406
328. การฟ้อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2546.....	407
329. ฟ้อนบูชาพระธาตุพนมหลังจากการฟ้อนรอบแรก.....	407
330. หลังจากฟ้อนอีสานบ้านเฮา ในพิธีฟ้อนบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2546.....	408
331. นักแสดงประกอบชุดฟ้อนชั้นหมากเบ็ง.....	408
332. การสัมภาษณ์อาจารย์ชัยบดินทร์ สาลีพันธ์.....	409
333. การสัมภาษณ์อาจารย์สุขเกษม สุวรรณธรรมา.....	409
334. การสัมภาษณ์อาจารย์พิมพ์รัตน์ สัมผัสสิน.....	410
335. การสัมภาษณ์อาจารย์เสมียรตรา อำเภอธาตุพนม.....	410

ภาพประกอบที่	หน้า
336. เรือไฟโบราณ 1.....	418
337. เรือไฟโบราณ 2.....	419
338. โครงเรือไฟในปัจจุบัน.....	421
339. การแห่เรือไฟบก.....	423
340. การจัดงานไหลเรือไฟครั้งแรก พ.ศ. 2526.....	426
341. การจัดงานไหลเรือไฟครั้งแรกที่ทำจากไฟฟ้า.....	427

สารบัญแนผนผ้ง

แนผนผ้งประกอบ	หน้า
1. แผนที่จ้งหว้คณครพนม.....	17
2. แสคงการเป้ดงานบุชษษรชษคณม	56
3. รุบแบการนำเสนอพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2528 - 2529.....	62
4. รุบแบการนำเสนอพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2530 - 2537.....	63
5. รุบแบการนำเสนอพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2538 - 2548.....	64
6. การแปรแถวพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2530 - 2537 1.....	73
7. การแปรแถวพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2530 - 2537 2.....	74
8. การแปรแถวพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2530 - 2537 3.....	74
9. การแปรแถวพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2530 - 2537 4.....	75
10. การแปรแถวพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2530 - 2537 5.....	75
11. การแปรแถวพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2538 - 2546 1.....	76
12. การแปรแถวพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2538 - 2546 2.....	76
13. การแปรแถวพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2538 - 2546 3.....	77
14. การแปรแถวพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2538 - 2546 4.....	77
15. การแปรแถวพ้อนหางนคยง พ.ศ. 2545 (พบการเปล้ยนแปลง)	78
16. รุบแบการนำเสนอพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2528 - 2529	97
17. รุบแบการนำเสนอพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2530 - 2537	98
18. รุบแบการนำเสนอพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2538 - 2546	100
19. การแปรแถวพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2530 - 2537 1	107
20. การแปรแถวพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2530 - 2537 2	108
21. การแปรแถวพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2530 - 2537 3	108
22. การแปรแถวพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2530 - 2537 4	109
23. การแปรแถวพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2530 - 2537 5	109
24. การแปรแถวพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2538 - 2546 1	110
25. การแปรแถวพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2538 - 2546 2	110
26. การแปรแถวพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2538 - 2546 3	111
27. การแปรแถวพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2538 - 2546 4	111
28. การแปรแถวพ้อนกฎ้ไทรณนคร พ.ศ. 2538 - 2546 5.....	112

แผนผังประกอบ

หน้า

29. รูปแบบการนำเสนอพ็อนไทญ้อ พ.ศ. 2530 - 2537	131
30. รูปแบบการนำเสนอพ็อนไทญ้อ พ.ศ. 2538 - 2546	133
31. การแปรแถวพ็อนไทญ้อ พ.ศ. 2530 - 2537 1	139
32. การแปรแถวพ็อนไทญ้อ พ.ศ. 2530 - 2537 2	140
33. การแปรแถวพ็อนไทญ้อ พ.ศ. 2530 - 2537 3	140
34. การแปรแถวพ็อนไทญ้อ พ.ศ. 2530 - 2537 4	141
35. การแปรแถวพ็อนไทญ้อ พ.ศ. 2538 - 2540 1	142
36. การแปรแถวพ็อนไทญ้อ พ.ศ. 2538 - 2540 2	143
37. การแปรแถวพ็อนไทญ้อ พ.ศ. 2538 - 2540 3	143
38. การแปรแถวพ็อนไทญ้อ พ.ศ. 2538 - 2540 4	144
39. รูปแบบการนำเสนอตำนานพระธาตุพนม พ.ศ. 2530 - 2537	155
40. รูปแบบการนำเสนอตำนานพระธาตุพนม พ.ศ. 2538 - 2546	156
41. การแปรแถวพ็อนตำนานพระธาตุพนม พ.ศ. 2530 - 2537 1	163
42. การแปรแถวพ็อนตำนานพระธาตุพนม พ.ศ. 2530 - 2537 2	163
43. การแปรแถวพ็อนตำนานพระธาตุพนม พ.ศ. 2538 - 2546 1	164
44. การแปรแถวพ็อนตำนานพระธาตุพนม พ.ศ. 2538 - 2546 2	164
45. การแปรแถวพ็อนตำนานพระธาตุพนม พ.ศ. 2538 - 2546 3	165
46. รูปแบบการนำเสนอพ็อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2528 - 2529	216
47. รูปแบบการนำเสนอพ็อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2530 - 2537	217
48. รูปแบบการนำเสนอพ็อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2538 - 2546	219
49. แปรแถวพ็อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2530 - 2537 1	223
50. แปรแถวพ็อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2530 - 2537 2	224
51. แปรแถวพ็อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2530 - 2537 3	224
52. แปรแถวพ็อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2530 - 2537 4	225
53. แปรแถวพ็อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2538 - 2546 1	225
54. แปรแถวพ็อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2538 - 2546 2	226
55. แปรแถวพ็อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2538 - 2546 3	226
56. แปรแถวพ็อนศรีโคตรบูร พ.ศ. 2538 - 2546 4	227

แผนผังประกอบ	หน้า
57. รูปแบบการนำเสนอพื่อนอีสานบ้านเฮา พ.ศ. 2530 - 2537.....	241
58. รูปแบบการนำเสนอพื่อนอีสานบ้านเฮา พ.ศ. 2538 - 2546.....	242
59. การแปรแถวพื่อนชั้นหมากเบ็ง 1.....	246
60. การแปรแถวพื่อนชั้นหมากเบ็ง 2.....	264
61. การแปรแถวพื่อนชั้นหมากเบ็ง 3.....	264
62. การแปรแถวพื่อนชั้นหมากเบ็ง 4.....	265
63. การแปรแถวพื่อนชั้นหมากเบ็ง 5.....	265
64. การแปรแถวพื่อนชั้นหมากเบ็ง 6.....	266
65. การแปรแถวพื่อนชั้นหมากเบ็ง 7.....	266
66. การแปรแถวพื่อนชั้นหมากเบ็ง 8.....	267
67. เวทีแสดงภายในวัดพระธาตุพนม พ.ศ. 2528 - 2529	269
68. เวทีแสดงภายในวัดพระธาตุพนม พ.ศ. 2530 - 2537	298
69. เวทีแสดงภายในวัดพระธาตุพนม พ.ศ. 2538 - 2546	299
70. แสดงการจัดการการบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2528 - 2529.....	365
71. แสดงการจัดการการบูชาพระธาตุพนม พ.ศ. 2530 - 2546 และ ปัจจัยการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 1	366
72. ปัจจัยการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 2	367
73. ปัจจัยการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 3	368
74. ปัจจัยการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 4	369
75. สรุปปัจจัยที่มีผลกระทบต่องานเทศกาลไหลเรือไฟ.....	370